

I. Olvasd el figyelmesen Kosztolányi Dezső *Délután hat és hét között* című novellájának részletét!

„Délután hat és hét között megyek az utcán. A járda a lábam alatt majdnem fekete, télies. Bundát hordok még. Köröttem is prémekeket, télikabátokat látni. Egyszerre meg kell állapodnom – a lábam gyökeret ver, a szájam tátva marad –, mert olyan kép tárul elém, melyre nem számítottam.

Amint haladok fölfelé, szemben a tág égbolttal, a Dunával, a palotákkal, valami ravasz és andalítóan furcsa világítást veszek észre, mely hirtelen megváltoztatja az utca egész arculatát és hangulatát. Néhány pillanatig úgy rémlik, hogy valahova máshova kerültem, talán egy színpadra, melyet titkon eldugott fényszóró ragyog be láthatatlan sugárkévéivel. A nap már leáldozott. Ott van a Duna mögött, a hidak mögött, messze. De visszaháruló fénye megvilágítja a nyugati égboltot, melyen nehéz fellegek lógnak, kócosak, vemhesek, duzzadtak, mint a vizestömlők.

Az ég most zöld, fűzöld, pázsitzöld, lágyan almazöld. Lassan sötétedik. Gyulladoznak a lámpák, a villamosok, a boltok lámpái, a sárga tűz feleselni kezd a derengéssel, aztán a hirdetések lángbetűi is feltündökölnek itt-ott, kígyóznak és ugrálnak a falakon, a háztetőkön, s az egész egyetlen tündéri színjátékká olvad. Egy kis szél sétál erre, s a víz szagát hozza, az ibolya enyhén párolgó illatát, a csordultig megtelt fellegek szagát, és én tudom, hogy ebben a pillanatban vonul közénk észrevétlenül a nagyvárosi tavasz.”

SZÖVEGÉRTÉSI FELADATOK**1. Értelmezd a műcímét!**

2. Karikázd be az időre utaló szavakat, szókapcsolatokat! Sorold fel ezeket szempontok szerint csoportosítva!

3. a) Melyik korszakban (évszázadban) játszódhat a történet? _____**b) Gyűjts erre utaló szavakat, kifejezéseket! (min. 3)**

4. Mit tudhatunk meg a történet szereplőjéről? (min. 2 tartalmi elem)

5. a) Mi az oka a szereplő**megdöbbenésének?** _____

b) Hogyan fejezi ki meglepetését?

c) Húzd alá a szereplő érzéseit legképszerűbben megfogalmazó mondatot!**d) Melyik közlés vonható párhuzamba az aláhúzott mondattal?****6. Mondd más szóval a következő szavakat!**

a) sugárcéve: _____ b) visszaháruló:

c) derengés: _____ d) leáldozott:

7. a) Foglald össze a novellarészlet cselekményét!

b) Melyik epikus közlésforma érvényesül leginkább a műben?

c) Nevez meg további epikus közlésformákat!

NYELVI-IRODALMI FELADATOK**1. Egészítsd ki a novella műfajával foglalkozó szövegrészletet!**A **novella** (latin 'új, újdonság') vagy a gyakran szinonimájaként használt rövid

_____ a kispika műfajai közé tartozik. A legáltalánosabban

elfogadott meghatározás szerint a novella olyan tömören előadott

_____, mely nem törekszik a valóság totális ábrázolására.

Rendszerint kevés szereplő vesz részt benne, az idő és a _____

viszonylag szűkre szabott, szerkezete egyenes vonalú. Rendszerint egy sorsdöntő esemény

fordul elő benne, és meglepően, _____ zárul.

(A Fazekas Kulturális Enciklopédia novella szócikke alapján,

<http://enciklopedia.fazekas.hu/mufaj/Novella.htm>)**2. a) Sorolj fel a novella műfajába tartozó további alkotásokat! (min. 2)**

b) Sorolj fel további, a kisepika műnemébe tartozó műfajokat! (min. 3)

3. Írj egy-egy példát a szövegben előforduló költői eszközökre!

a) halmozás:

b) felsorolás:

c) megszemélyesítés:

d) hasonlat:

4. Foglald össze röviden, milyen lehet a nagyvárosi tél! (2-3

mondat)_____

5. Milyen érzékszervekre gyakorol hatást a szövegrészlet? Igazold egy-egy példával!

6. Milyen toposzok kapcsolódnak a műrészletben szereplő két évszakhhoz?

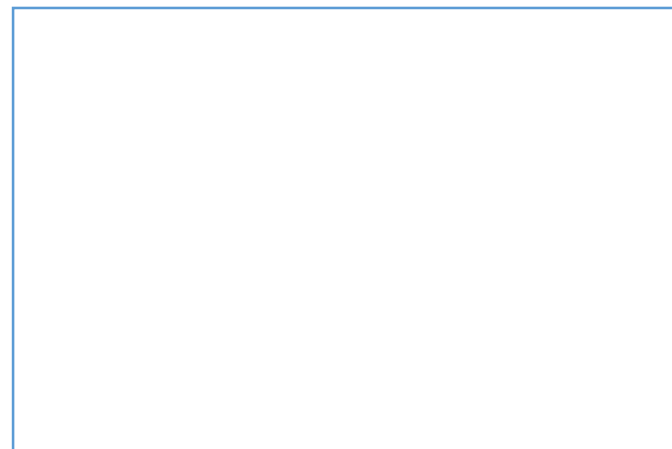
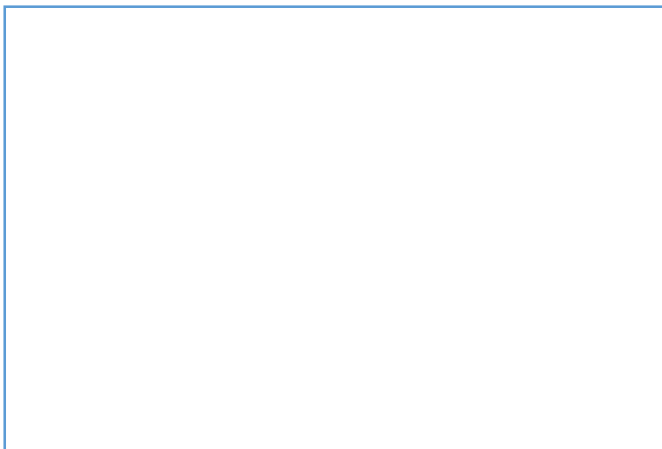
II. Olvasd el figyelmesen Kosztolányi Dezső *Boglárfa* című novellájának részletét!

„Foltos héjú, vedlett, tavasziasan-zsendülő boglárfa, barna nyelvű, pálhás levelekkel, csendes, hatalmas óriás. Legalább harminc méter körzetben elfoglalja az udvar elülső részét, terebélyével betakarja a ház homlokzatát, izmosan, daliásan fölfelé szökken, húsz-huszonöt méter magasan, túl a harmadik emeleten. Néhány évvel ezelőtt még csak a második emeletet súrolta lombjaival, de ő sohase sietett, várt nyugodtan, verőfény paskolta, nyári viharok edzették, fölcseperedett, most már a háztetőt is eléri, s kikandikál – kíváncsian – az utcára is. Fejlődése koránt sincs még befejezve. A kertész azt állítja, hogy mindössze hetvenöt éves, ennél fogva a férfikora delén van, tovább fog nőni, a természet törvényei szerint, megcáfolva azt a közmondást, hogy fák nem nőnek az égig.”

NYELVI-IRODALMI FELADATOK**1. a) Melyik szófaj uralja az első mondatot?**

b) Hány darab található belőle?

2. a) Sorolj fel hármat az első mondat szó szerkezetei közül!

b) Ábrázold az aláhúzott mondat egységek szó szerkezeteit!**3. a) Karikázd be a szövegben előforduló számneveket! Határozd meg a számnevek típusát!**

határozott számnév: _____, határozatlan számnév:

tőszámnév	törtszámnév	sorszámnév

b) Karikázd be a számnevek toldalékait!

c) Másold le a számneveket tartalmazó szószerkezeteket!

d) Írd le másképpen a c) feladat szószerkezeteit!

4. Milyen költői képek, alakzatok szerepelnek a műrészletben?

5. Sorolj fel olyan műcímeket, melyben egy-egy fa/növény fontos szerephez jut! (min. 2)

6. a) Melyik műből származik a következő részlet?

„Vitte haza a paszulyt a kisfiú, mutatja az anyjának, mit kapott. Az anyja sírt keservesen, hogy a tehénkét ennyiért adta oda. De a fiú vigasztalta: – Ne búsuljon, édesanyám, azt mondta az öregember, aki megvette a tehenet, hogy még most, este ültessem el, s meglátom, hogy mi lesz belőle.”

b) Nevezd meg a műfaját! _____

c) Sorolj fel min. 3 műfaji jellegzetességet!

7. Nevezd meg a növényekkel kapcsolatos szólásokat, közmondásokat a megadott jelentés alapján! Milyen tulajdonságok kapcsolhatók ezekhez? (min. 2)

a) 'mozdulatlanul, tehetetlenül, ügyetlenül áll' →

tulajdonság:

b) 'mindenkit az foglalkoztat leginkább, amire vágyik' →

tulajdonság:

c) 'elvész a részletekben' →

tulajdonság:

d) 'a kitartás meghozza a várt eredményt' →

tulajdonság:

8. Készíts két fogalmazást a 7. feladat egyik megoldásának segítségével! Az első esetben a cím maga a szólás, közmondás legyen, a második esetben fejeződjön be ezzel a történet!
(8-10 mondat)

